

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

M E C S E L E N H E T E N K É N T E G Y S Z E R .

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

T R S Z T Y É N S Z K Y F E R E N C Z .

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom : Püspök vagy lelkész. (Jeszenszky N. B.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Püspök vagy lelkész.

Egy újdonságánál fogva érdekes kérdést vetett fel Zsilinszky az idei bányakerületi gyűlésen: a püspöki hivatalnak a lelkésztől való elkülönítését vagyis, hogy a püspök ne legyen kénytelen egyszersmind valamely egyház papjának lenni. Ez indítványt az egyetemes gyűlés alkalmasint mint elvi jelentőségűnek látszót s mint a zsinat által megállapítani szándékolt új egyházi szervezet körébe tartozót a zsinatra utasította. Addig is tehát, míg a zsinat e kérdésben döntene, tegyék ezt is behatóbb megbeszélés tárgyává e becses lapokban, annyival inkább, mert mint említém, a kérdés még egészen új s az erre vonatkozó indítvány alkalmával is csak felületesen tárgyalattott.

Ez indítványra, mint tudjuk, közelebbi indokul szolgált a püspöki hivatalnak ez idő szerint már oly mérvű megterhelhetése, mi lehetetlenné teszi a vele egybekötött lelkészinek kellő ellátását és viszont. E túlterheltesen van ugyan némileg könnyítve a segéd személyzet (püspöki, egyházi káplánok) alkalmazása által, de a legsúlyosabb terhen — a felelősségen — nem lehet annyira segíteni, hogy az nagyobb részt meg ne maradjon a püspök-lelkész vállain s úgyszólván emberfeletti erővel ne nyomná azokat. A zsinati bizottság által kontemplált kerületi tanács is, mely hivatva lesz a püspöki felelősség terhét megosztani, más oldalról szaporítani fogja a teendőket a püspökre nézve, mert a mit eddig ez saját belátása szerint talán legtöbb esetben kevés fejtöréssel, csekély fáradsággal és rövid idő alatt elintézt, azt ezután mások belátásától kellene függővé tenni, mi azon körülmény miatt, hogy a kerületi tanács nem egy helyen fog lakni s így a személyes érintkezés, mely könnyíthetne az ügyek menetén, csak ritkábban történhetik, sok fáradsággal és késedelemmel járó korrespondenciát veendő majd igénybe.

Ha nem volna is egyéb ok, már maga az a tekintet, hogy a püspök-lelkészi hivatalnak kellő ellátása külön-külön egy egész embert igényel, eléggé indokolná a külön választást. De van még egy más körülmény is, mely nem kevésbé fontos indok arra nézve, hogy a két hivatal egy személy kezében ne maradjon, s ez azon anomalia, mely szerint az illető mint püspök fennhatóságot képez, mint pap pedig ezen fennhatóság alatt áll, vagyis maga magának van mintegy alá vagy fölé rendelve, nem is czélozva az ezen anomaliából előállható esetekre, hol csupán az egyik fél, az illető egyház huzhat rövidebbet, nem lévén forum, melynél orvoslást találhatna.

Nézzük most már az ellenvetéseket, miket az illető indítvány alkalmából ez ellen felhoztak.

Az egyik ellenvetés az volt, hogy a püspöki és papi hivatalnak elkülönítése dogmáinkkal ellenkezik. Mit mondanak erre nézve dogmáink vagyis ágostai hitvallásunk? A püspöki hatalomról szóló XXVIII: cikk 8. §-a szerint a püspöki hatalom, vagy fennhatóság gyakorlása az igehirdetés és a szentségek kiszolgáltatása által történik, épen úgy mint a XIV. cikk szerint a lelkészi jog gyakorlása. Továbbá a XIV. cikk szerint az ige nyilvános hirdetésére s a szentségek kiszolgáltatására mindenki jogosított, ki erre anuak „rendje“ szerint elhivatott. Hogy miből álljon ez a „rend“, arról nem szól ágostai hitvallásunk, alkalmasint azért, mert nem akarta korlátozni azt, a mi különféle, a viszonyok szerint fejlődésnek, változásnak van alávetve különben is, s a mi megszűnne „rend“ lenni, ha a körülményekhez nem alkalmazkodnék. Csak annyit akar mondani, hogy az egyház az adott viszonyok között állapítson meg bizonyos rendet, mely szerint valaki lelkész lehessen, illetve az ígét nyilván hirdethesse s a szentségeket kiszolgáltathassa. Ha tehát egyházunk, illetve a zsinat az ágostai hitvallás által neki adott jogánál fogva oly „rendet“ alapít meg,

hogy püspök nem lehet, valamely egyházközség papja egyszersmind, vagyis kimondja a püspöki hivatalnak a lelkésztől való elkülönítését, akkor a mostani „rend“, mely szerint a püspök pap is egyúttal, válik dogmaellenessé!

A másik ellenvetés, mely Zsilinszky indítványára tétetett, hogy a püspöki és lelkészi állásnak elkülönítése hierarchiára vezetne. E hierarchiától, vagy papuralomtól való félelem alkalmasint onnét származik, hogy azon esetben, ha a püspök megszűnne olyan közönséges pap is lenni, mint más tisztársai, mindjárt különbnek érezné magát a többinél, a mi, tudjuk, csakugyan jellemzi a hierarchiát, hogy t. i. már hivatalánál, állásánál fogva különbnek, a többi embereknél, kiket megkülömböztetőleg laikusoknak neveznek, valami felsőbb lényeknek tartják magokat, mert nemcsak a hivatalnak magának, mint Isten rendelkezésének, hanem a papi rendnek is, tehát e rend tagjainak, magoknak az egyéneknek számára is igényli a szentségnek jellegét. De van-e ok, lehet-e protestáns egyházunkban azon esetre is, ha a püspök megszűnne valamely egyházközségnek külön papja lenni, ilyen hierarchikus tendenciáktól félni? Semmi esetre sem, mert nálunk hiányzik erre az alap vagyis azon felfogás, mintha a papi hivatal csupán isteni rendelés volna. A mi evangélikus fogalmaink szerint a lelkészi állás emberi rendelés is egyszersmind, mely szerint az egyházközség tagjai, mint mindmegamnyi papok (általános papság) a „jó rend“ végett (1. Kor. 14, 40) átszármaztatják, átruhazzák ezen jogukat a „rend“ szerint elhivatottakra, mi eleinte az összes egyháztagok kézfeltevése által gyakoroltatott, most pedig szinte az egyház által időközben megállapított „rend“ szerint csupán a püspök ordinálása által történik. Nincs, nem lehet tehát oka a püspöknek magát különb lénynek, vagy papnak tekinteni és érezni, mint a többieknek, mert hiszen a püspöki hivatalra való felhatalmazása is az egyháztagok összeséből, közvetlen választásból ered; nincs oka magát a hivek urának tekinteni, hanem csak egyszerű sáfárnak, a ki nem rendelkezik kénye-kedve szerint, hanem köteles beszámolni nemcsak Istennek a rábizott talentumokkal, hanem az embereknek is a ráruházott méltósággal és jogokkal. Mint primus inter pares megmarad úgy is, ha nem marad is közönséges pap, mert ha kénytelen volna mint püspök papnak is lenni, akkor tulajdonképen nem is primus inter pares, de primus inter aequales volna.

Már maga az egyházban is megkívántató és szükséges „jó rend“, az egyházi „rendezet“, az egyházi szervezet kizárja a teljes egyenlőséget, a teljes egyformaságot, illetve feltételezi a különbözöltséget (1. Kor. 12, 5), azért az apostol tanításának szellemében szólva szükséges lenni papoknak és szükséges lenni püspököknek. Ha honi egyházunk nem volna szervezve, ha egyes kerületek nem bírnának rendezetekkel, hanem az independensek szerint „minden egyes keresztyén gyülekezet a Krisztus előtt állva, minden más hatalomtól független organikus és egész testületet képezne“ (Haase-Farkas egyh. tört.), akkor

persze nem félhetnénk a papi uralomtól, de nem is volna szükség püspökökre, mert nem volna egyházunknak szervezete, a mi, mint fennebb említém, megkívánja a papok közti némi fokozatot és különbözöltséget.

De ez csak a formára vonatkozhatik evang. egyházunkban és nem a lényegre is, mint a r. kath. egyházban, ahol tudjuk, legalább a pápa lényegileg is különb személy mint a többi pap, mert egyedül csalahatatlan.

Nincs okunk tehát félni a papuralomtól csupán a miatt, hogy a püspöknek nem leend külön egyháza, „a hasonlóság“ közte és a többi papok között azért megmarad, mert ő is hasonlóképen mint a többi papok fennhatóságát csupán az igehirdetés és a szentségek kiszolgáltatása által, vagyis egyedül szellemi eszközökkel fogja gyakorolhatni azontúl is. Ő neki is hasonlóképen mint a többi papnak van egyházközsége — a kerület, melynek papja, ahol ő alkalmilag a kánoni látogatások alkalmával az igét hirdetheti és a szentségeket kiszolgáltathatja, erre joga van, mert kötelessége is mint episkoposnak, vagy felügyelőnek a tanítás tisztaságára és a szentségeknek helyes kiszolgáltatására felügyelni. Ezt pedig active is gyakorolhatja, nemcsak passive, t. i. ha maga is hirdeti az igét s a szentségeket kiszolgáltattja, mire neki a fenntieknel fogva az illető lelkész különös engedélye nélkül is joga van. Ne féljünk a papuralomtól, mert ettől félni egyáltalában nincs okunk a protestáns egyházban, különösen magyarhoni protestáns egyházunkban, ahol az egyháznak nemcsak papi, de világi tagjai is, még pedig túlnyomó részben részt vehetnek az egyházi ügyek intézésében; ahol alkotmányos világi kormányval van az egyház külső érdekeit illetőleg dolgunk, mert csakis absolut államban volna okunk félni, hogy az egyház is a papok absolut uralma alá kerül, a mint erről a pátens-féle mozgalom alkalmával meggyőződhetünk.

Jeszenszky N. B.

BELFÖLD.

A kishonti ev. esperesség örömnépe. — Október hó 28-án tartá a kishonti ev. esperesség rendkívüli gyűlését Rimabrézón, mely az ujonnan választott esp. elnökség beigtatása s a többi tisztviselők megválasztására hivatott egybe. Lélelemelő, magasztos ünnepe volt ez a kishonti esperességnek. Igazán örömnépe, kettős értelemben! Lelkesült öröm tölté el kebleinket a választás eredménye felett, — lelkesült öröm a felett, hogy kerületünk jeles püspökét főtiszt. Zelenka Pált, — magas vendégünk gyanánt — e gyűlésen, körünkben első alkalommal valánk szerencsések tisztelhetni. Ünneplünknek kiváló fényt kölcsönzött szeretett Főpásztorunk e jelenléte, mely egyszersmind a gyűlésünk nagy jelentőségét is emelte. Mert valóban nagy jelentőségű az, nemcsak esperességünkre, de a kerületre, sőt egész egyetemes egyházunkra nézve is.

Ag. hitv. evangyéliumi (vagy mint sokan, — még theol. tanáraink közül is egy-egy — szeretik nevezi — „lutheránus“) egyházunkat, nem egyszer éri, gúnyhahota kíséretében a vád, hogy nem magyar, nem hazafias. Tiszakerületünk általában ismeretes, határozott magyar-hazafias irányáról, működéséről; — s mégis fájdalommal kell bevallanunk, hogy annak testén is volt egy sötét szenyfolt, mely gúnytárgyul szolgált a hazában, nemcsak elleneink, de fájdalom, még testvér-hitfeleink kárörömére is! E sötét folt, — bár mélyen fájlalva — bevalljuk, a Tiszakerületben ép a kishonti ev. esperesség volt! Évtizedek óta hányja-veti ennek kicsiny hajóját, scyllák és charybdisek között a nemzetiségi torzsalkodás, fogyasztá erejét a pártoskodás, visszavonás tüze, elúzva tűzhelyétől az evangyéliumi szeretet, béke, egyetértés, egységre törekvés áldott szellemét. Nehéz küzdelmek és harczok dultak itt, melyek között, ha az evangyéliumi hitbuzgósággal, — a vele kell hogy elválhatlanul karöltve jár — hazafias érzület lángja a jobbak szívében fellobogott is, a sötétben bujkáló gazok gondoskodtak arról, hogy a hazellenes törekvések sűrű, fojtó, fekete füstje erőszakosan lenyomja annak lobogását. Hatalmasak voltak ezt véghez vinni, mert az egyházak többségében bírták a hatalmat. De a hatalmaskodás eme szomorú korszaka a mai nappal lejárt, s hisszük, reméljük itt többé fel sem támad! És épen ezért volt öröm és győzelmi ünnep az október 28-diki esp. gyűlés.

Magának a gyűlésnek lefolyása a következő volt:

Pont 10 órakor vonult be ünnepies harangzúgás között a főtiszt. püspök, kísérve a gömöri esp. elnökség, nagyságos Szentiványi Árpád esp. felügyelő, nagytsiszt. Terray Gyula főesperes és a kishonti esperesség régi s új elnöksége által, Rimabrézónak nyolczszáz éves ódon templomába, mely zsúfolásig megtelt az ez alkalomra egybesereglett egyházi küldöttekkel s érdeklődő közönséggel. Az ünnepélyes gyűlés istentisztelettel kezdődött, melyen a gyülekezet elénekelve a „Maradj meg kegyelmeddel“ . . . ének első két versét, nagy. Liszokay János rimabrézói lelkész, alesperes mondott szép alkalmi imát. Egy énekvers elzengése után Malatinszky Frigyes, helyettes esp. felügyelő melegen üdvözlőlvén a jelenlevő magas vendégeket — megnyitja a gyűlést, — mire nagy. Czéner Pál főesperes felolvassa az augustusi gyűlés óta felmerült mozzanatokról szóló rövid jelentését, melyben meleg hangon emlékezik meg az időközben elhunyt, kokovai lelkésztrásról, nagytsiszt. Gáber Lajos érd. főesperesről, s bejelenti az ennek halálával elárult kokovai egyházban tett, s különösen a lelkész-választásra vonatkozó intézkedéseit. Majd e főesperesi jelentés kapcsán beterjeszti az esperességi elnökség választásához kiküldött szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét, mely egész terjedelmében felolvastatván, kitűnik, hogy a beérkezett 16 szavazat közül 15 érvényesnek ismertetett el, egy, a szomorú hirre vergődött nyústyai egyház szavazata, formahiba miatt érvénytelenné lett; kitűnik továbbá: hogy nagyságos Kubinyi Aladár kir. ügyész, várgedei egyházfelügyelő, bírói kitűnőség, egyhangúlag esperességi felügyelővé, nagytsiszt. Glaufer Pál, rimaszombati lelkész, a tiszakerület egyik jeles jegyzője főesperessé, tiszt. Liszokay János rimabrézói lelkész, esp. jegyző alesperessé 8—8 szavazattal, Markovics Pál és Bodiczky Mihály 7—7 szavazata ellené-

ben választattak meg, s ilyenekül Czéner Pál eddigi főesperes által forma szerint is kijelentettek.

Az elnöki enunciatiót lelkesült éljenzés kísérte, melynek elhangzása után az új elnökség letette a hivatalos esküt, s elfoglalta elnöki helyét. Az eskütelés után újra kitört a lelkesült éljen, s többszörösen ismétlődött a székfoglaló beszédek alatt és után.

Előbb Kubinyi Aladár esp. felügyelő mondá el eszmegazdag, szabatos, határozott irányú székfoglalóját. Beszédét, mely nagy hatást keltett, riadó éljen követett, melynek elhangzása után Glaufer Pál főesperes kelt fel s ismert szónoki pathosszal tartá meg evangyéliumi szellemtől átlengett, nagyszabású, mely benyomást keltő esperesi székfoglalóját.*)

Mindkét beszédben hatalmas lánggal lobog, az egyház, haza, igazságszeretet s törvénytisztelet, mely tántoríthatlan híve és védelmezője az egyházi autonomiának, de nem türi meg, hogy ez autonómia köpenye alatt, hazellenes üzemek szennyezzék be az ev. egyházat; mely bátran vallja, hirdeti, hogy a magyarhoni ev. egyház autonomiájának egyetlen biztos palladiuma a magyar állam alkotmánya, s aki nem szereti, nem tiszteli ez alkotmányt, az nemcsak hazáruló, de nem is igazi ev. protestans. — Viharos éljen zúgott fel e két beszédre, melynek csillapultával a gyűlés, napirendjének egyetlen tárgyához az esp. többi tisztviselők választásához fogott.

A jegyzői karra történt az első szavazás. Az eddigi gyakorlattól eltérőleg, a munkabeosztás célszerűségének tekintetéből, az elnökség két jegyző helyett, négy választását indítványozta, kik közül a világiak egyszersmind esp. ügyészek, az egyháziak egyike szerkesztő, a másika számvevőszéki jegyzők legyenek. Az indítvány felett keletkezőben levő vitát az elnökség tapintata elhárította, a szavazást elrendelvén: Kemény Lajos osgyáni lelkész 15 szavazattal szerkesztő; Kolbenheyer Lajos rimabányai lelkész 11 szavazattal; Medveczky Sándor 11; Institorisz Endre 9 szavazattal jegyzőkké választattak.

Iskolalátogató körnökök lettek a felső körben: Porubszky Pál, Zachar Sámuel nyustyai lelkész, és id. Farkas József rimabrezói tanító; az alsó körben: Hámos Zoltán, Hüvössy Lajos f.pokorági lelkész és Schmidt Iván osgyáni tanító.

A törvényszék rendes tagjai: Czéner Pál, Reguly Pál, Fábry János, Fornéth Jenő, Groó Vilmos, Hámos József, Liszka József, Liszokay János, Márton János, Krno Andor; póttagok: Kolbenheyer Lajos, id. Farkas József, Hüvössy Lajos, Kubinyi Manó, Zachar Gusztáv.

A számvevőszék elnöke lett: Solcz Miksa; jegyzője Kolbenheyer Lajos; tagok: Reguly Pál, Szontagh Károly, Hanesz Sámuel, Klaniczay László, Solcz Ádám, Terray István. A megválasztottak letették az esküt, s a gyűlés által lelkesen megéljenzettettek. A sötétség fiai — fájdalommal bár, de kénytelenek vagyunk őket így nevezni — látván kisebbségüket, csak a jegyzők választásába folytak be, a többi tisztek betöltésénél kiadatván a jelszó a nemszavazásra, nem szavaztak, sőt a számvevőszék választásánál már néhány egyház képviselői jelen sem voltak.

*) E beszédek közlését, térszúke miatt, kénytelenek vagyunk a jövő számra halasztani. Szerk.

Még a pénztár átvételére s a jegyzőkönyv hitelesítésére neveztetett ki, egy-egy bizottság s a gyűlés Marton János ker. jegyző, e hármias indítványának elfogadásával, hogy 1) a magas vendégek részvéte, hálás köszönet mellett jegyzőkönyvileg megörökítség; — 2) a gyűlésen tartott kitűnő elnöki székfoglaló beszédek egész terjedelmükben jegyzőkönyvbe vétessenek; — 3) a gyűlés ünnepélyes lefolyása emeléseiül, több tárgy fel ne vétessen a napirendre, véget ért volna, ha a mindig nyugtalanokodók, a megsemmisített nyustyai szavazat kérdésének felvetése által, az ünnepély magasztos fényére, villámterhes fekete felhőt borítani meg nem kísérlék. Ámde az elnökség erélye s tapintata utjárt vágta a fenyegető viharok, s így az örömnép napja csak annál szebben ragyogott. Teljes ragyogását azonban ott érte el, mikor a kerület kitűnő püspöke az elnöki zárszó után felemelkedett, s mint egy lángpallossal álló Cherub, mint igazi Pál apostol, ismert ragyogó ékes-szólásának teljes hatalmával mondá el püspöki szózatát. Lebilincselte, majd elragadta a lelkeket e szózat, midőn a püspök reményének adva kifejezést a kishonti esperesség szebb jövője felett, a nyugtalanokodó, folyton háborgó lelkeknek oda vágta püspöki mennykövét, hogy nem fog ismétlődni az az állapot, mely régóta s a közel multban is szennyfoltta s gúnytárgyává tette ez esperességet a kerület s egyetem testén, midőn egyesek az autonomia leple alatt garázdálkodni merészkedtek! A fenkölt szellemű püspöki szózat: mely főpásztori örömet, szeretet, biztatást, reményt, lehelt, de kemény kárhóztatást is mennydörgött, mély, maradandó hatást keltett a hallgatókban, s az ünnep kimagasló részét képezé. Ennek hatása alatt oszlott szét az ünnepélyes gyűlés.

A gyűlésre következő lakomán, a likéri gyártelep élelmezési épületében, a fehér asztalnál, csak emelkedett még a lelkes hangulat, mely lelkes tósztokban tört magának utat.

A győzelmi zászló nehéz küzdelem után, oly férfiak kezében lobog, a megválasztott elnökség személyeiben, kiknek multja, jelleme, bölcsesége, teljes biztosíték arra, hogy a kishonti esperesség, mely sajnos, oly soká volt a tiszai kerületnek mintegy botrányköve, szégyenfoltja, most az ő kitűnő, a magyar hazafiságot nem ajkain hordó, de tettekkel tanúsító, bölcsességgel, szeretettel párosult, tapintatos s mindenek felett erélyes vezetésök mellett, a régi, „parva Saxonia“, — hírében állott, mindenekben jó renddel ékeskedő, fény s dicsőség magaslatára fog emeltetni! E szép, magasztos, de nehéz feladathoz, adjon nekik a Mindenható erő, kitaratást, . . . áldást! Isten éltesse őket evangyéliumi egyházunk, édes hazánk javára sokáig!

Kemény Lajos, esp.-jegyző.

*

Bujkovszky Gusztáv A., bánati alesperes, 25 éves lelkési jubileuma. — Egy lélekemelő ünnepélyről óhajtok megemlékezni, mely nemcsak arról tanuskodik, hogy a hivek méltányolni tudják hű lelkipásztoruk bokros érdemeit, hanem egyúttal arról is, hogy a valódi érdem a legszelebb körnek mely tiszteletével és osztatlan szeretetével találkozik. — Bujkovszky Gusztáv, bánati alesperes és lajosfalvi ág. hitv. ev. lelkésznek f. hó 2-án megtartott jubileuma az,

mely az említett tény bizonyosságául a legeklatásabb példát szolgáltatja.

A lajosfalvi egyház ugyanis, melyet Bujkovszky Gusztáv, lelkész immár 18 éve ernyedetlen buzgalommal s párját ritkító önfeláldozással szolgál s melyet az ő fáradalmat nem ismerő tevékenysége és önzetlensége anyagiilag is a bánati egyházak legelsőjévé varázsolt át, karöltve a helyi politikai községgel, a legnagyobb mérvű előkészülettel összekötött ovatió által kívánt kifejezést adni lelkipásztorára íránt érzett határtalan szeretetének és mély hálájának, midőn ennek lelkési pályája f. évi október hó 22-dikével 25-dik fordulójához ért, — és ezen ovatió határidejét akkép tűzte ki, hogy ez a lajosfalvi, november hó 2-án megtartandó templomszentelési emlékünneppel egy napra essék.

Ámbar a tervezett ovatió némely részletének, mint például a jubileumot megelőző estén megtartatni szándékolt nagy fáklyásmenetnek teljes sikerét a beállott kedvezőtlen esős időjárás némileg megghiúsította: úgy mégis az egész ünnepélynek lefolyása oly szép, impozáns és megható volt, hogy annak egyes momentumai megérdemlik a nyilvános részletezést.

November hó 2-án, már korán reggel gyakran ismétlődő mozsártüzelés emlékeztette a község lakosságát és a vidék minden tájáról sűrűn érkező előkelő vendégeket a nagy nap jelentőségére és fényére, a mely $\frac{1}{2}$ 10 órakor megkezdődött és a zsúfolásig megtelt díszes nagy templomban megtartott isteni tisztelet által lett bevezetve.

Az isteni tisztelet, melynek vezetése Paulinyi Sámuel antalfalvi és Zatkalik Károly hertelendyfalvi lelkészekre volt bízva, a következő lefolyással birt:

Miután a jubiláns, Kramár Béla főesperes és Hegedűs Miklós antalfalvi főszolgabíró által közre fogva, a fungensek és az esperességi lelkész-küldöttség élén, a harmadik haranghívásra, döngő mozsártüzelés közben a templomba felvonult és az oltár előtt félkörben elhelyezkedett kíséretével, az egyház és község által felajánlott értékes jubileumi ezüst-émléktárgyakkal megterhelt diszasztalka mellett letelepedett volna, Zatkalik Károly lelkész intonálta „Nejsvětější“-t, melynek elzengése után a gyülekezet Pakán Lajos orgonista ügyes orgonakiséréte mellett énekelte a „Bože Otče buď pochválen“ kezdetű reggeli éneket. — Erre a csengő hangú liturgus intonálván a „Tentot jest den, který ž učinil Hospodin“-féle antiphonát, a chorus válasza után felolvasta a Róm. 1. 15—17-ben foglalt igéket; s miután a gyülekezet a „Kriste obránc zboru krížového“ kezdetű éneket elzengte volna, imádkozta az alkalmi collectát, mely után következék a „Tě Bože chválime“ kezdetű, templomszentelési emlékünnepre szánt ének. Az utolsó vers alatt Paulinyi Sámuel, antalfalvi lelkész lépett a szószékre s II. Sám. 7. 18. alapján ecsetelve a kettős ünnep jelentőségét, egyházi beszéde alapjául e témát vetette fel: „Mit hirdet tulajdonkép nekünk a mai kettős ünnepély?“ E kérdésre aztán a nála megszokott szónoki ihlettséggel és classicus kidolgozással következőleg felelt meg: Arra 1., hogy Istennek hálát adjunk, 2., hogy az egyház intézményének örvendjünk s 3., hogy házaikban a békességre törekedjünk. — A szószéki záró ima és apostoli áldás után, megcsendült a Nechuta József orgonista művészi karmestersége alatt álló vegyes dalkarnak ez alkalomra összhangulag betanult megható

éneke, melyben a hölgyek soprán hangja kiváló praecisítással jutott kifejezésre. — A gyönyörű zengetek végső elhallása után, az ünneplő óriási közönség mély csendje és feszült figyelme mellett, oltár elé lépett maga a jubiláns, ki benső megindulástól mélyen meghatott hangon, köszönte meg gyülekezetének a megemlékezést, szerényen kiemelve Isten kegyelmétől való függését s meghatottan ajánlva magát gyülekezetének s megjelent tisztelőinek becses bizalmába és szeretetébe. Ugyan ő mondott ez után egy alkalmi collectát és adta a gyülekezetre az ároni áldást, melynek minden egyes mondatát a piac téren folytatott mozsártüzelés dörgése kísérte. Az „Ach zůstaň s tvou milostí“ kezdetű ének hangjai mellett véget ért a megható isteni tisztelet, mely alatt a diszes oltáron közszemlére vala kitéve a Bujkovszky Sarolta k. a. által, ez alkalomból az egyháznak ajándékol bordó színű plüsből készített s a hit, szeretet és reményt ábrázoló jelvények remek himzetével ellátott szent-edény takaró.

Az isteni tisztelet végeztével, némi pihenő után következett a tisztelgő küldöttségeknek a paplak társalgó termében való felvonulása és a jubiláns általi fogadása. A tisztelgők sorát megnyitotta a bánáti ág. hitv. ev. esperesség hivatalos küldöttsége, mely a következő tagokból állott: Kramár Béla főesperes, Hellner Armand esp. ügyész és felügyelő helyettes, Paulinyi Sámuel antalfalvi, Zvarinyi Emil lieblingi, Bohus Károly franzfeldi, Schvalm György pancsovai, Zatkalik Károly hertelendyfalvi és Kernúch Adolf sándorfalvi lelkészek. E küldöttség élén Kramár Béla főesperes ékes szavakkal tolmácsolta az esperesség üdvözlését, melynek kapcsában az esp. papság nevében jubilaris emlékül egy ezüstbe foglalt magyar diszbibliát nyújtott át az ünneplőknek. Utána következett a politikai közigazgatási hatóság nevében Hegedűs Miklós főszolgabíró és Halász szolgabíró tisztelgése, melyben nevezett főszolgabíró lelkés szavakkal emlékezett meg a jubilánsnak a politikai téren is tanúsított buzgó és önzetlen szolgálatairól. Majd a lajosfalvi egyház és politikai község küldöttsége vonult fel és amannak nevében Nechuta József tanító, emezében pedig Maszárik Pál községi bíró üdvözölte az ünneplőt, kinek e kettős küldöttség az egyház és község nevében, valódi ezüsből készült következő értékes emléktárgyakat nyújtott át: egy tálcát, egy kávékannát, egy tejkannát, cukortartót és fogót, egy vajszelenczét és egy mézcészét. — A lajosfalvi vöröskereszt-egylet női bizottsága nevében nt. Kramár Terézia papözvegy üdvözölte a jubilánst s a hölgyek részéről egy bronzból készült tinta-garnitúrát és két gyertyatartót nyújtott át emlékül. Ezután tisztelgett a lajosfalvi községi tanítók kara, kiknek üdvözlését Pakán Lajos tanító tolmácsolta. Utána Pavelka Mihály, kölcsönsegélyző intézeti pénztáros szólt az intézet küldöttsége nevében. Majd Kovách Sándor jegyző a lajosfalvi önkéntes tűzoltók egyletének küldöttségét vezette fel, mely után az antalfalvi egyház presbyteriuma, a Lajosfalváról származó erzsébetlaki egyház küldöttsége, a pancsovai egyház nevében egy remek felirat felolvasásával Schvalm György pancsovai lelkész és több magán tisztelője üdvözölte még a jubilánst, ki mindannyi számára talált szívélyes viszonyszavakat és könyekre fakasztó meghatottsággal köszönte meg a sűrűn ismétlődő éljeneket.

Délután 2 órakor megkezdődött a diszesen fellobogzott

emeletes községi épületnek egyik izlésteljesen felékesített termében, az ünnepléstiszteletére nagy költséggel rendezett 120 terítékű fényes közebed, melynek kedélyes hangulatát a torontál-vásárhelyi kitünő zenekar játéka s a harmadik fogásnál megkezdődött szebbnél szebb felkészítők sora fűszerezett, melynek végeztével Kernúch Adolf esp. jegyző felolvasta a nap folyamán az ünnepléshez beérkezett táviratokat és üdvözlő leveleket.

Az esti órákban nagy közönséget gyűjtött egybe a templom terén rendezett tűzijáték s az emeletes iskola homlokzatára alkalmazott, nemzeti színekben úszó, csinos kivitelű transparent, mely az éjjeli setétségbe a következő feliratot ragyogtatta vissza: „Üdvözlét, hivei és tisztelőitől, Bujkovszky Gusztáv! Bud' pozdraven od tvé církve a obci.“

Ezeknek meg szemlélése után, distinguált vendégkoszorú gyülekezők össze a paplak társalgó termében, hol a házi asszony szeretetreméltósága, a jubiláns házi úr szívélyessége, többeknek művészi zongorajátéka és a legkedélyesebb társalgás tevék élvezetesebbé az ott töltött perczekeket; míg a paplakon elköltött gazdag vacsora után, az iskolai épületben csinos fényvel feldiszipített táncsterem egybe nem köríté a vendégeket, hol kitünő zene, diszes hölgykoszorú, lelkes tánczosok, kedélyes hangulat és ügyes rendezés egész a reggeli szürkületig fogva tartották a jókedvű társaságot. — Csak az igazságnak adózom, midőn végül felemlítem, hogy az egész ünneplést rendező 12 tagú bizottság maga magát múlta felül, nemcsak a bankettnak és a táncvigalomnak fényes rendezése, hanem az egész ünneplésnek összhangzatos és praecis kivitele által.

Ime, ez halvány képe azon lélekemelő ünneplőknek, melynek rendezése által kifejezésre akarta juttatni a derék lajosfalvi egyház és község Bujkovszky G. iránt táplált mély tiszteletének és határtalan szeretetének érzetét a nagyobb közönség pedig a való érdemnek elismerését és méltánylását. A szép ünneplés zárultával még egy szívből fakadó „éljent“ hangoztat utána Bujkovszkynak! — *Egy jelen volt.*

*

— A soproni „Kis János“ ünnep.*) A dunántúli ev. egyházkerület másfél évtized előtt megindította a mozgalmat, hogy Kis János nevét, ki a magyar nemzeti ébredés korában egyike volt a legmunkásabb hazafiaknak, diszes emlékszóbor tegye halhatatlanná. A kegyeletos indítványok azonban nem kedveztek a viszonyok. Az 1889-iki egyházkerületi gyűlés elhatározta, hogy a begyűlt adományokból Kis János képét lefesteti, s az emlékünnepe rendezésével a soproni lyceum igazgatóságát bizta meg. Az emlék ünnepre az ifjuság is nagyban készült. A magyar társaság, melyet 1790-ben Kis János alapított ez évben akarta százéves jubileumát megünnepelni.

November 5-ike tehát az egyház kerületnek s az ifjuságnak egyiránt ünnepe volt; de ünnepe volt egyszerűs mind minden magyarnak, ki Kis Jánosnak, a magyar társaságnak érdemeit ismeri. Az ünnepről az egész ország tudomást vett. Jelen voltak az egyházkerület képviselőiben: mélt. főt. Karsay Sándor püspök ur, mélt. szt. mártóni Radó Kálmán egyházker. felügyelő ur, a győri ev. gyülekezet 6 képviselője; a magyar tud. akadémiától Domanovszky Endre l. tag; a Kisfaludy tár-

*) Reméljük szívesen veszik t. Olvasóink ha e szép ünneplésről mult számunkban megjelent hézagos tudósítást ekkép kiegészítjük. — Szerk.

saságtól Heinrich Gusztáv egyetemi tanár, a pápai ref. főiskolától Révész Kálmán és Szabó Károly tanárok, egy theologus az önk. kör alelnöke. A csurgói ref. főgymnáziumtól Kulcsár Endre a Csokonay kör elnöke, a helybeli összes tanintézetek a városi tanács Finck János vezetése alatt a soproni „Irodalmi és művészeti kör“, a soproni ev. gyülekezet, a soproni felső és alsó, győri, kemenesaljai, vasi közép esperesség, a megyesi és szt. andrási gyülekezetek, az ügyvédi kamara, a helybeli izr. hitközség, a reáliskolai önk. kör képviselői. Jelen volt Veres József orsházi lelkész és orsz. képviselő, a társaság egykori elnöke, Kis Gyula földbirtokos Kis János unokája, a vidékről több lelkes magyar, a kik többnyire a lyc. növendékei, a társaság tagjai voltak. Üdvözlő iratokat küldtek a szarvasi ev. főgymn., a selmezbányai ev. főgymnázium és a Petőfy kör, melynek alelnöke Klein Béla költeményt is irt az ünnep alkalmából a békéscsabai ev. gymn., az eperjesi ev. collegium és magyar társasága, az iglói ev. főgymn. önképző köre, a pozsonyi lyc. önképző köre, a pozsonyi theologiai akadémia tanári kara, dr. Berzeviczy Albert államtitkár, dr. Markusovszky Lajos min. tanácsos felesége Kis Zsófia, Kis János unokája nevében kérte, hogy a magyar társaságot az orsz. közegészségi egyesület tagjai közé iktathassa, illetőleg az egyesület „Trefort“ alapja részére a husz frt alapítványt lefizethesse. Guggenberger alesperes, Sántha Károly az ismert egyházi költő, Támer János némedi lelkész, Pap Henrik festő, szintén küldtek üdvözlő levelet.

Torkos László, ki a társaságnak, az ötvenes évek végén legmunkásabb tagja volt, jelenleg irodalmunk kiváló alakja, szép költeményben emlékezett meg a társaságról. Ez adatok fényes bizonyosságot tesznek arról, hogy a lyceum ünnepe nem egy kis kör ünnepe volt csupán, hanem egyesítette érzelemben az egész nemzetet.

Az emlékünnepe a kaszinó nagytermében folyt le és zsol-tár-énekléssel kezdődött. Poszvek S. magvas beszédben méltatta az ünnep jelentőségét. Rajzolta a magy. történet legszomorúbb korszakát, midőn a nemzeti nyelv üldözött volt a hazában, s a nemzetiség-érzése még fel nem ébredt. Kisnek lelkese-dését, mely az ország határszélén az idegen cultura társaságában a magyar nyelvnek és irodalomnak menedéket teremtett. Feltűntette Kist, mint nemzeti költőt, kinek célja az volt, hogy „hazánk boldogságának előbbvitelében minél hathatósabban munkálkodhassék.“ Beszéde végén lehullt a lepel Kis János képeről, melyet Papp Henrik, Benczur tanítványa festett. Csengey Miklós VIII. o. tan. az ünnepelt költőnek „Sopron tájékaéhoz“ című költeményét szavalta. Az egyesített énekkarok Kis János hajós énekét adták elő, melyet Kapi Gyula zenésített meg. Kovács Sándor theologus a magyar társaság történetének vázlatát olvasta fel. Aschendorf József theologus alkalmi költeményét szavalta. Az ünnepet Kölcesey „Hymnusa“ fejezte be. Király Béla tanár úr vezetése alatt.

D. u. 1 órakor közeledre gyűltek össze a vendégek a casinó kistermében. Az első felköszöntőt Radó Kálmán mondta a királyra, „kinek jogara alatt a magyar cultura többet haladt pár évtized alatt, mint előbb évszázadokon keresztül.“ Karsay püspök az akadémia, Kisfaludy-társaság képviselőit, Domanovszkyt, s Heinrichet, Schreiner Károly dr. az egyházkerület elnökségét, Karsayt, s Radót, Poszvek Sándor lyceumi igazgató, Kis János vérrokonát Kis Gyulát, s szellemi rokonait, a testvérintézetek képviselőit, Arndt János a társaság elnöke, a társaság élő elnökeit, Müllnert, Poszvek Gusztávot, Domanovszkyt, Gombóc Miklóst, Verest, Góbit, Maruságot s Fejért, Domanovszky s Radó az ifjúságot, Veres a múlt magyarországi s magyar műveltség harcát a magyar társaságot köszöntötte fel. Az ifjúság nevében Pröhle Vilmos szolt, éltette az ifjúság pártfogóit, Fejér Lajos felolvasta az üdvözlő leveleket s táviratokat, Prónay Dezső báró egyetemes felügyelőt, Thébusz zólyomi lelkészét, Takáts Dénesét, Szigethy

Henrik dr. egyetemi tanársegédét, Bognár Gézáét s több hazai főiskoláét s önk. körét.

Az ünnep reggelén megjelent a magyar társaság története 8 iven, melynek függelékében nyilvánosságra kerültek a magyar társaság levéltárában őrzött irodalomtörténeti fontosságú levelek, Kisnek 8, Kazinczynak 2, Döbrenteynek, Vörösmartynak egy, Székácsnak 1, Kultsárnak egy eddig ismeretlen levele jelent meg a füzetben. A munka szerzője Kovács Sándor III. éves theologus.

Az ifjúság pártfogói gondoskodtak arról, hogy az ifjúságra e napot emlékeztessék tegyék dr. Haubner Rezső 50, Rupperecht Kálmán 25, Gebhart József 20 frtot, Lenk Gyula 80 liter bort adott az alumneum megvendégelésére. Ajkay Gyula sárvári főszolgabíró 20, Andaházy László orsz. képviselő 10, Tóth Sándor szil-sárkányi lelkész 2 frtot ajándékozott a magyar társaság céljaira.

Az elhunyt költő képe a lyceum nagy termét ékesíti immár, a kegyelet dicső ünnepe lezajlott, — de a harcz nincs elvégezve még. Kis János tetemei a soproni ó temetőben a lelkészek közös sirboltjában nyugosznak, a kik végtiszteletességnél jelen voltak s testét az örök küzdelem honából az örök nyugvás hónapja kísérték, még megismerik a koporsót, de a jövődő rejtett utait nem ismeri senki s a nemzetéért annyit fáradt nagy író talán jeltelen sirban fog elporladni? Kegyelet szent tüze! Ne aludjék még ki hevitő lángod, gyujtsd még egyszer lelkesedésre az emberi sziveket, emelj külön sirdombot Kisnek, állíts föléje emlékoszlopot! Az egyháznak, melyet Kis élte fogytáig híven szolgált a nemzetnek, melynek irodalmát gazdagította, a magyar társaságnak, melyet alapított s félszázadon át szellemének fényével vezérelt: adjon a mindenható boldog jövődöt!!!

VEGYESEK.

— Az előfizetések megújítását s a hátrálékok törlesztését kéri a szerkesztő.

— Ő Felsége a király a ráczborjádi ág. hitv. ev. leánygyülekezetnek templom- és iskola építésre legkegyelmesebben 100 frtot adományozott.

— A tállyai ev. egyház száz éves jubileuma. A tállyai ág. ev. egyház, melynek kebelében hazánk nagy fia, Kossuth Lajos született és megkereszteltetett, f. év. okt. 31-én egész csendben megünnepelte temploma felavatásának százados évfordulóját. — E jubileumot az egyház a maga kis körében, a város lakosainak felekezeti különbség nélküli tömeges részvétele mellett ülte meg roskadozó templomában. Az egyszerű ünnepély fénypontja az oltári ima volt, melyet Nagytiszteletű Farbaký József főesperes mondott. Ez ima, az ékesen szóló főpap ajkairól, feltárta a változatos multat, a sivár jelent. s a fioxera pusztítása által kétségbejött jövőt; a mi mégis a multért a hála, jelenben a vigasz, jövőre nézve egy szebb remény szózatja volt. — Az alkalmi beszédet a helybeli lelkész mondotta. — A hálaadó isteni tisztelet végeztével ünnepélyes százados közgyűlés tartatott, mely először is a roskadozó templom gyökeres renoválását s Kossuth Lajos itteni megkereszteltetését megörökítő emléktábla felállítását határozta el. — Az egyház a mult év végén „esdő szózatot“ boesátott ki, melyben nyomasztó helyzetét őszintén feltárta, s felhívta a haza fiait s leányait e templomnak nemzeti kegyeletből megmentésére. E felhívás nem is maradt eredménytelen, bár az egyház és a haza fiai és leányainak áldozatkészsége több oldalról is igénybe vétetett, mégis az ország különböző részeiből, felekezeti különbség nélkül küldött adományokból körülbelül 6500 frt folyt be. Bár ez összeg távolról sem elégséges a tervbe vett építkezésre, mégis az épít-

kezés megkezdésére a jövő év tavasza tüzetett ki. — Midőn az egyház ezen erejét meghaladó építkezést elhatározta, azon erős hitének adott kifejezést, hogy a nemzet áldozatkész fiai és leányai azon egyház templomát, mely az elmúlt száz év alatt több mint 400 idegen ajkú családot tett testben, lélekben magyarrá, azon férfúnak keresztelési templomát, ki e hazáé, a művelt világé volt és lesz, de büszkén nevezhetjük kis egyháznak gyermekének: — romba dőlni nem engedik. — Megalakult az építkezési bizottság is, melynek első teendőjeül az eddig begyűlt segélyösszegekről nyilvános elszámolás tüzetett ki, oly módon, hogy az egyes adakozók, illetve gyűjtők neveit egy füzetben állítsa össze, nyomossa ki, s azt az egyes adakozóknak, illetve gyűjtőknek küldje meg. Az elszámolást megnehezíti azon körülmény, hogy a gyűjtő ívek $\frac{2}{3}$ része még ez ideig sem érkezett vissza; kívánatos volna azért, ha az ivartók ezeket, még ha üresen is, e hó végéig visszaküldenék. — A százados közgyűlésen elnöklő Főesperes Ur lelkesítő szavára az egyház tagjai közt újabb gyűjtés rendeztetett. — Lélekemelő látvány volt e gyűjtés, mert szegény és gazdag — bár egyaránt elvesztették a szülőben bírt egyedüli jövedelmi forrásukat — most ujjal, némelyek már harmadszor is szívesen tették le filléreiket a vallás és hazafias kegyelet oltárára. — Végezetül szintén az elnöklő Főesperes lelkesítő gyűjtő szavára a nők is elhatározták, hogy a templom belső díszítése kivételére nőgyűlétté alakulnak. — Ily előzmények után erősen hiszük, hogy Kossuth keresztelési temploma romjaiból díszesen fel fog épülni, s most egy erre a felavatási ünnep az egyház és a hazafianak örömeleend.

— **Iskola-, imaház-, temetőszentelés.** A hódmezővásárhelyi ág. hitv. evang. egyház híveinek hitbuzgóságáról s a valláserkölcsei élet éberségéről, áldó hatásáról tesz bizonyosságot az igazán szép, egyszerű, de egyszerű tisztaságában lélekemelő ünnepély, mely f. hó 2-dikán a vásárhelyi pusztán lefolyt. — A hódmezővásárhelyi ág. hitv. evang. egyház azon határozata, hogy a város batarában Orosháza és Tót-Komlós között nagy számmal lakó hívei számára iskolát, (imaházat) s paplakot épít, s ott temetőhelyet nyit, im bemutatult. „A kietlenségnek iszonyú pusztájában, melyen semmi víz nem volt italtaláló”, immár áll a szent hajlék, melynek hivatása az, hogy élő víznek forrása legyen mindazok számára, kik eltikadva az élet terheinek viselésében: megszomjúhoznak. A fent nevezett nap reggelén az imaház (iskola) mellé felállított szép kis harang hívta a környék lakosait az isteni tiszteletra és az a lágyan csengő hang, mely ez alkalommal először hangzott fel a pusztában, nem volt kiáltó szó, közel kétszázán gyűltek egybe az új imaház (iskola) tágas falai közé valláskülömbőség nélkül, örülni a tiszta szent forrásnak, mely ez alkalommal megnyitandó vala. — A felszentelési ünnepélyen a hódmezővásárhelyi egyház részéről Franciszti Lajos felügyelő, Huszár Sándor gondnok, Laczó Lajos tanító, Dr. Draskóczy Pál egyházi ügyész jelentek meg. Az egyház beteg lelkészét ntű. Halmi János főgymn. tanár és evang. lelkész helyettesítette, ki II. Móz. 17. 5—6. alapigéből intézett a jelenlevőkhez a hasonló érzés és a vallásos szív melyéből fakadó, hasonlatokban és fordulatokban gazdag, szívet, lelket föl-emelő alkalmi beszédet, mely alatt a pusztában összegyűlt népek szemeiben folyton csillogott az öröm, a hála és a meghatottság könnye. — Hadd álljon itt a minden részében magvas, tartalmas beszéd, legalább halvány vonásokban. A választott textus alapján feltárja a szónok a forrásokat, melyből erőt meríthet egyházunk a megkezdett munka sikeres folytatásához. E források: I. a meggyőző ódés, hogy a hódmezővásárhelyi evang. egyház a pusztában szenvedők hívó szavát nem hallgathatta tovább tétlenül, hogy alkotásával égető szükségét pótolta; II. a hit, hogy mint hajdan Mózes segítették a népek vénei, úgy támogatni fogják a pusztában lakók az ifju Mózes törekvéseit, kit a hódmezővásárhelyi egyház az ő számukra

vezérül kijelölt; III. a tudat, hogy a felvállalt munkának nemcsak megkezdését, de áldásos folytatását is az emberiség üdvé, jövő boldogsága kívánja. — Végül tiszt. Plavetz Gyula evang. segédlelkész tanítóhoz fordul a szónok s háládatlan, de gyönyörűséges munkájához az Istennek áldását kéri, hogy a kevésen hívnek találatván, többre bizassék ez után. — Az isteni tisztelet végezte után az imaházból a szépen körül kerített temetőbe vonult az ünneplő gyülekezet, hol tiszt. Plavetz Gyula segédlelkész-tanító úr adta át rövid, de lendületteljes beszéd kíséretében a temetőt a közhasználatnak. A minden részében igazán megható, szép és egyszerű, de jelentőségénél fogva annál fontosabb ünnepély ntű. Halmi János. főgymn. tanár s evang. lelkész úr fohászával s a nép buzgó énekével fejeződött be. — El lehet mondani, hogy a jelenlevők mindegyike szívében egy édes emlékekkel, és azon boldogító tudattal tért hajlékába vissza: hogy a megkezdett munkát, a késő unokáknak is áldásért esdő imádsága fogja kísérenni mindenkoron!

— **Diakonisszaügy.** A pozsonyi egyház kebelében élénk mozgalom indult meg egy diakonissza-intézet létesítése céljából. E mozgalomról bizonyára örömmel értesülnek mindazok, kik tudják, mily áldásos humanitási és evangélikáló eszköznek bizonyult be ez intézmény mindenfelé, a hol csak meghonosodott. Történetek ugyan ez egyházban már előbb is hasonló kísérletek, ezek azonban részint közöny, részint elfogultság miatt meddők maradtak. Még csak újabban sikerült az eszme iránt általános érdeklődést és lelkesedést költeni anynyira, hogy midőn az ügy az egyházi közgyűlés elé került ez egy szívvel-lelékkel elhatározta a diakonissza-intézet létesítését s megválasztotta már a bizottságot is, melynek feladata a létesítés módzatai iránt javaslatot tenni. A cél ugyan egyelőre csupán az, hogy az intézmény az egyház kórházával kötéssé össze olyképen, hogy teljesen kiképzett diakonisszák hozatnának be a kórházi s esetleg a privát betegek ápolása végett; de épen ezen, a kezdettel természetesen adott szerénység nem utolsó záloga annak, hogy idővel sikerülni fog azon távolabbi cél elérése: a németországi ú. n. Mutterhaus-ok mintájára oly törzs intézet létesítése, melyben nemcsak a helyi, hanem az egyetemes egyházi szükséglet számára is önállóan honi diakonisszák képezetnének s a nálunk meglehetősen parlagon heverő belmisszió egyéb ágai is felkaroltatnának. Természetes, hogy ily cél nem érhető el kellő erkölcsi és anyagi támogatás nélkül, de a diakonisszaügyi bizottság alakuló gyűlésen, melyen elnökiül az egyház buzgó kuratora, tek. Günther M. V. választatott meg, már is több rendbeli adakozás jelentetett be, jeléül annak, hogy a megkezdendő gyűjtések nem csak ezen egyházban, hanem ezen túl is eredményesek lesznek. Ugyanezen gyűlésen megválasztatott egy szűkebb bizottság is, melynek feladata az egyházi közgyűlés elé terjesztendő javaslat tervezetének elkészítése. Az ügyre nézve fontos a bizottságnak azon javaslata, hogy ntű. Ebner Gusztáv lelkész, a diakonissza-intézmény eszméjének lelkes szószólója, küldessék ki a budapesti, ausztriai és németországi diakonissza-intézetek berendezésének tanulmányozása végett. Nincs kétség benne, hogy a javaslat elfogadtatik, s nevezett lelkész már legközelebb megkezdte tanulmány útját. — Ezen, céljánál fogva nem csupán helyi, hanem egyetemes érdekű ügy fejlődésének egyes fázisairól mindannyiszor értesíteni fogjuk t. olvasóinkat. —ó.

— **Lelkészigtatás.** Tiszt. Sztehlo Gerő volt lőcsei segédlelkész, a oláhpatak-gócsi evang. gyülekezet lelkészévé választatván f. é. október 5-én Terray Gyula gömöri főesperes úr által. tiszt. Philadelph Manó felső-sajói és tiszt. Chotvács Endre alsó-sajói lelkész urak segédlete mellett, ünnepélyesen hivatalába igttatott. (Ezen inkább ó- mint újdonság kapcsán ismételve nagyon kérjük előfizetőinket s lapunk tiszt. jóakaróit, hogy különösen az ily

ephemér értékű híreket bármilyen röviden is, de haladéktalanul közöljük velünk. *Szerk.*)

— **A kiszácsi ág. hitv. ev. egyház f. é. október hó 30-án** tartott közgyűlésén, a megüresedett negyedik tanítói állásra Meszik Sámuel volt német-palánkai tanítót választotta meg.

— **A pozsonyi ág. hitv. ev. theol. akadémia f. hó 9-én** tartotta a második akadémiai istentiszteletet, a midőn is Pukánszky Béla theol. tanár mondott egyházi beszédet Pál ap. Thess. II. lev. I. 3—10 v. alapján tanulságosan és lelkesen rajzolva azon örömet, melyet a lelki tanító (mester, isten szolgája, theol. professor) híveinek (tanítványainak) hit- és szeretetben kitartással való gyarapodásában a megdicsőülésében érez. A közönség lassan bár, de annál komolyabban látszik érdeklődni az akadémiai istentiszteletekben kifejezésre törekvő szellem munkája iránt.

— **A bánati ág. hitv. evang. esperesség f. hó 3-dikán** Lajosfalván tartott. Kramár Béla főesperes és tek. Hellner Armand esp. ügyész urak elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a bányakerületi polgári leánynevelő-intézet székhelyére nézve az esperességi gyűlés elfogadta a ker. bizottság azon ajánlatát, hogy az Aszódon állítassék fel. A f. évi december havában tartandó püspöktanácskozó ker. közgyűlésen az esperesség képviselésével az elnökségén kívül megbízta a gyűlés Paulinyi Sámuel antifalvi lelkész urat. S miután még határozatot hozott a zsinati költségek fedezésére nézve, a gyűlés véget ért.

— **Sopronban megjelent** „A soproni evang. lyceumi Magyar Társaság története 1790—1890.“ Irta Kovács Sándor theol. hallgató. A munka nyolcz ívre terjed s függelékében néhány irodalomtörténeti fontosságú levél van, mely eddig a társaság levéltárának rejtett kincse volt. A kit a legrégebb magyar nyelvművelő-társaság multja érdekel, a munkát megrendelheti Sopronban a „Magyar Társaságnál.“ Fűzött példány ára 50 kr., díszes kötésben 1 frt.

— **Jénában** — mint értesülünk — az idén csak három magyar theologus van: Tüdős István Sárospatakról, Holeczhammer János Sopronból és Raffay Sándor Pozsonyból. A „jénai magyar kör“, — daczára — e csekély számnak, tekintettel egyrészt a jogfolytonosság fenntartására, indítatva másrészt az egyetem azon határozata által, melynek értelmében felhívták, hogy 3 márka pénz bírság terhe alatt november hó 11-ikéig jelentsék be a kör létrejöttét, — megalakult. Az alakuló gyűlésen a tisztségek sorsot húzván elnök Tüdős István, jegyző Holeczhammer János, pénztáros és levéltáros Raffay Sándor lett. Négy magyarországi szász egyetemi hallgató szintén belépett a körbe.

— **Végre megjelent** mire már oly kíváncsian vártunk a Luther-Társaság életrevaló vállalatának a népies iratoknak első füzetet. „Hős Keczer András evang. vértanú családja“ írta Hörk József, ára 25 kr. — A fáradságtalan szerzőt, ki kétségkívül egyik legszorgalmasabb, legokoldalúbb művelője szegény evang. irodalmunknak, most egy új oldalról tanuljuk megismerni: mint ügyes népies elbeszélőt. Nem mondjuk, hogy műve tökéletes; de azt igen is állítjuk, hogy eltekintve a gyakorlat hiányából folyó külső technikai hibáktól, igazán szép olvasmányt nyújtott, melyből élvezettel tanulást meríthet mindenki, minden evangélikus, nem- kor- és rangkülömbőség nélkül. Ep ezért legmelegebben lelkükre kötjük lelkész-társainknak, a t. tanár és tanító uraknak terjesszék hatás-körükben e művecskét, nem csak azért mert ez által ismerhetik el, méltányolhatják legékezzőlőbben a Luther-társaság önfeláldozó lelkes buzgalmat, de azért is mert egy oly munkát adnak ezzel a gondviselésükre bízott hívek kezébe, mely feleveníti azt, mi a mai anyagi gondolkodású világ befolyása alatt már-már elmosódik, hogy az az evangélikus hit, melyért annyi kiváló férfi, oly öntudattal, léleknyuga-

lommal elviselte a borzasztó változatossággal összeállított kínzásokat, választotta a halált, — nem lehet ábránd, nem pusztán egy nagy eszme csak, — de életszükség.

— **Értesítés.** Azon főgymnasiumi tanulókat, a kik a tiszai ágostai hitv. evang. egyházkerület főgymnasiumaiból december hóban tartandó második javító érettségi vizgálatra utasítottak, figyelmeztetem, hogy a második javító érettségi vizsga a nyiregyházi főgymnasiumban december hó 19-én fog megtartatni; és hogy az illető tanulók december hó 5-éig a főgymnasium igazgatója Martinyi Józsefnél jelentkezzenek. — Kelt Nyiregyházán, 1890. november hó 12-én. — Püspöki megbízásból: *Farbaky József*, vizsgáló bizottsági elnök.

— **A sorsjegykölcsön ügyében** kiküldött vegyes, evangélikusokból és reformátusokból álló bizottság f. hó 16-án Budapesten nmélt. Tiszta Kálmán főgondnok elnöklete alatt tanácskozást tart. Ezt megelőzőleg november hó 15-én a bizottság evangélikus tagjai, a deákterei főgymnasium tanács-termében előértekezletre gyűlnek egybe. Reméljük, hogy a tanácskozások eredményéről kimerítő tudósítással szolgálhatunk!

— **Főtiszt. és mélt. Zelenka Pál** püspök úr legújabb körlevelei között egy érdekes pályázati hirdetést találtunk. Az észak-amerikai Egyesült Államokban lévő Pittsburgban ág. hitv. ev. lelkészre van szükség. Teendője: a lelkészi összes szolgálatoknak magyar, német és tót nyelven való végzése. Javadalma: 1500 frt évi fizetés és a stolarék. Hogyha az illető lelkész úr beválik, az évi fizetés 2000 frtra fog felemeltetni. A vállalkozó lelkészek a püspök úrnál jelentkezhetnek, ki szívesen ad közelebbi felvilágosításokat is. Igazán kíváncsiak vagyunk, akad-e egy ily „vállalkozó.“

— **Lampel Róbert** beküldötte szerkesztőségünkhez kiadásában legújabbban megjelent tankönyveket. Ezek Természettan a népiskola V.—VI. oszt. és az ismétlő tanfolyamok számára írta Vargyas Endre kir. tanfelügyelő; ára 24 kr.; Természettan írta a népiskolák számára Sudy Kapisztrán J., ára 40 kr.; Az elemi iskolai énektanítás példatára öt füzetke, melyet Hortobágyi Antal, Könyves Károly és Szabó Lajos fővárosi tanítók állítottak össze, ára az öt füzetnek 93 kr.; Ajánljuk a szakférfiak figyelmébe!

PÁLYÁZAT.

A nyiregyházi ág. h. evang. egyház pályázatot hirdet segédlelkészi állomásra, melylyel a főgymnasiumi hitoktatói teendők egybe lesznek kötve.

Köteleességek:

1. A segédlelkészi teendők.
2. A vallástani tárgyak tanítása, hetenkint 10 órában a főgymn. tanrend szerint meghatározott időben.
3. Ugyancsak a vallástani tanítása, heti egy-egy órában, a városi felsőbb leányiskolában és az alsófokú ipariskolában.

Javadalom:

1. Kézpénzben 840, az az: nyolczszáznegyven forint.
2. Az általa végzett betegáldoztatásoknál az esetleges offerorium.
3. Nőtlen egyénnél természetbeni lakás, családostól 150 frt lakáspénz.

Állandóan alkalmazott rendes lelkészekre nézve a meghívás végleges, másokra nézve egy próba évre szól.

Megkívántatik, hogy az illető képes legyen magyar és tót nyelven végezni az egyházi teendőket.

A kellőleg felszerelt pályázatok alólirott egyházi felügyelőhöz 1890. évi december hó 10-éig nyújtandók be.

Kelt Nyiregyházán 1890. november hó 3-án.

Májerszky Béla
egyházi felügyelő.